

A forradalom halottai

Aki ezt a napot megérte, annak nem fontos, mennyit élt,
de egy derékba tört élet mindenképpen vigasztalan,
hiába van a hősi halálnak méltósága, híre az emlékezetben,
már az első este elkezdődött a lőporszagú gyilkolás a Rádiónál,
akkor még nem láttam halottat a tömegtől, mikor a tüntetők
első vonalában görcsbe meredten estek össze,
fölöttem a Múzeumkert fáit szabdalták a golyók,
életemben és a forradalomban a legelső hullát másnap
láttam kék overallban, szemben az Astoriával,
sárga volt, amilyen a Sárgalábú Halál a népmesében,
a májbarna szín árnyalatában sárgállott az újság alól.

Mikor az ősz színei pompáztak, mert az élet zöldje elkezdte
útját a sárgán és a barnán át a piszkos szürkébe, mélyfeketébe,
miként a kukoricák megsárgulnak, megfeketednek a napraforgók,
vörös barnára rozsdásodnak a használatlan kapák és az ásók,
s a hullától, mely a fegyveres emberirtás kezdete volt,
nem a fiatal élet tragédiája miatt borzadtam, csak a látványtól,
fontosabbnak hittem a forradalmat, mint a veszteséget,
bár elvesztette valaki őt is Kóbányán vagy Jánoshalmán, valahol,
ha egy szép lány sejtelmes combja villanna szoknyája alól,
a beválthatatlan lehetőségek fölötti hiányérzet fájdalomja,
a teljesületlen vágy igazi részvétre kényszerített volna.

Lesz majd szép lány, aki ezt műveli velem, halotti fényképével,
de ő már a levert szabadságharc áldozata november 7-én,
addigra összetorlódtak a romok, s úgy feküdtek a hullák
szanaszét, mint a fatörzsek vihar után vagy az óriás gombák
kalap nélkül, ahogy a szomszédom kalapja rám gurult,
és akin átnyomult a tank az úton, mint az óriási béka feküdt
zúzott csontokkal, péppé marcangoltan az olajfüstös ködben,
a kiégett tank körül az oroszok veszélytelen feküdtek elesve,
krizantémok és gyertyacsonkok jelölték az új sírokat,
azokét, akiket eltemettek a téren, mielőtt a hullaszállítók jöttek volna,
nehogy a tömegsírba szállítsák a Csepel teherautók.

Engem is vittek a teherautón a legfájdalmasabb utazással,
fölrakva a kórház felé, hanyatt a hideg, ködös ég alatt,
de a temető felé csak a fekvő helyzet volt azonos, egy szintre
fektetve, míg amott ahány a platóra fért, egymáson rétegesen,
a temetőben pedig, azt mondják, gúlában tornyosodtak a holtak,
s a város, mint egy megtelt kórház, hullaház, lőporszagot árasztott,
a bosszú angyala leosztotta valami géppé vált erőkné a munkát,
s csak halálukban láttuk őket, s kiderült, olyanok, mint mi vagyunk,
szent céllá vált a bűn s a megtorlás joga a vérbírák ítéletében,
még hosszú éveken át nem fejeződött be a forradalom,
mert akasztottak, s eltitkolták, hogy még mindig akasztanak.

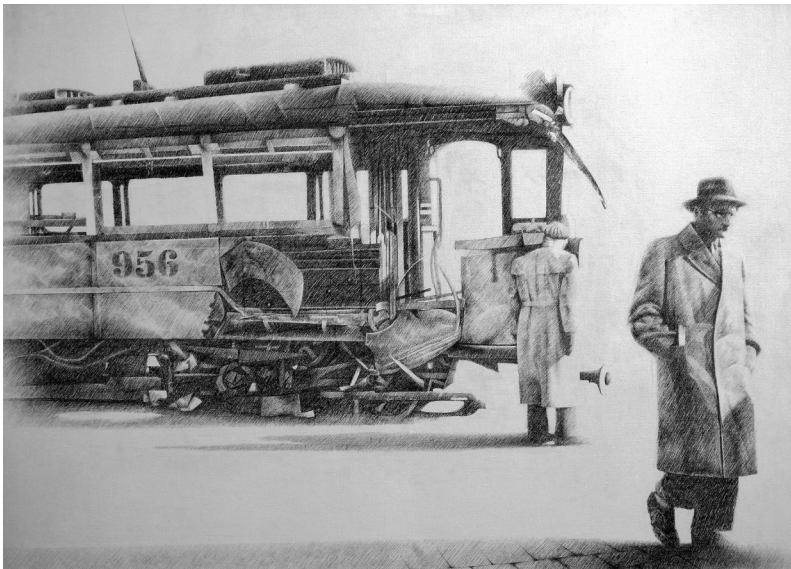
A forradalom legendái

Mintha égitestek világítanak a mindenségben, eddig
ismeretlen csillagképben valóságos állócsillagok,
aranyporszemek és aranylencse méretűek egy különös
alakú fénysáv sötétségen átdöfő kardja közelében,
így láthatom bal felső lábszáram röntgenképét,
az 1956-ban örvénylő vérengzés nyoma ez a hét szilánk,
melytől meglepődik az orvos, én meg elrémülök,
hogy életem, testi épségem mennyire hajszálon múlt,
s micsoda alapos volt az én megmentő Istenem, mert
nemcsak fektemben mérte ki helyem a túlélésre,
bőröm alatt is mindenre ügyelve vigyázott rám.

Hatvan év múltán szabadon ideje megfejteni a rejtélyeket
amellett, hogy végre az aknaszilánkot lássam már,
valóban asszonyneven jegyezték-e a kórház szülészetén,
ahogy terjesztették, mint egy állapot következményét,
az ártatlanság oltalma alatt mint anyákat rejtegettek,
s eszünkbe sem jutott átgondolni, ha nincsenek szülőtteink,
hogyan számolnak el velünk az orvosok? s ha nem igaz,
akkor költői képzelem kijelenteni, én voltam anyám és a fiam,
és kétszer születve tizennyolc évemet életkoromból kivonom,
vagy hozzáadom-e? meg kellett tudnom végre, a hullaház
hangulatú irattár nyilvántartásában, mit rejt a legenda.

Olvashatók a könyvben az ismerős férfinevek
a keresztrel megjelölt szerencsétlenek szomszédságában,
valószínűtlenség kegyeltjei velem együtt mindannyian,
Légrádinak a hasát lőtték át, s a két luk rózsaszín sebtapasszal
mosolyog inge alól, a nyurga csibész arcát elfeledtem,
akár a Tóni ügyészgyakornokét, akinek mindkét fülkagylóját
szétvágta középen az aszfaltról csapódó gránátrepesz,
és Ádám, az egész tankoszlopnak kővel támadó postás
nevét is ott találom, s Palikáét, akinek minkét lábszára
golyónyomok sorától rémlett, mint az én kiterült ballonkabátom
szárnya, s köztünk szökdelt a szép diáklány, akkor még élve.

Hatvan év múltán megláthattam a belém szakadt szilánk,
a húsemban robbant lövedék maradványainak röntgenképét,
a csillagpor és a szemcsés törmelék a föld gravitációs hatása
szerint helyezkedik a combban, s kozmikus katasztrófát sejttem,
ami belém lökte, s aki a galaxisba száguldó csillagokat
megállította, miközben hajmeresztő közel engedte a halált,
s megkínált ezzel a hosszú élettel, mely nem ördögi paktum
Mefisztó és Faust között, hanem isteni megbízatás a jóra,
miképp lenni a földön, azonképpen fenn a mennyben is,
bár nem sokáig hurcolom már, mikor e csont és vastörmelék
marad testi mivoltomból örökkévaló, égi létem földi emlékképe.

Filep Sándor: 1956 (ezüüstvesztő, vászon, 130×180 cm, 2016)